

A'

KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ Bétsöen, Szent Iván-Havának (Június-
nak) 5-dik napján, 1792.

Magyar Ország.

Magyar Utazó.

Májusnak 31 dikén délután érkeztem Bétsből, Ötevénybe (*Hochstrafs*). Ez a' falu, Bétshez 16; Györön innen pedig két mértföldnyire esik. Valamint minden más postaházak előtt, a' hol el-jöttem: úgy az idevaló előtt is száz, 's több lovak állottak készen, a' Királyi Udvarnak Budára való le szállítása végett. Többre ment harminzkettőnél az udvari hintók' száma, mellyek ezen,

I i i

ezen, és az ezt meg-előzött napokon lementek *Budára*. Nagy részént hat lovasok voltak. Voltak ugyan tsak egynehány négy's két lovasok is. Minden hintónak, felvált irva a' homlokára: hányadik? és hogy egyszeribe meg lehessen azt is tudni, mellyik kotsis, mellyik hintóhoz tartozik: tehát a' kotsis' süvegére vagy kalapjára is reá volt az a' szám irva, a' mellyel meg-jegyeztetett a' hintó; melly is mihelyest a' posta-ház eleibe érkezett: mindjárt kiáltottak a' nyeregéből, vagy a' bakról: *Nro e' 's ez, p. o. nyóltz, húsz, vagy harmintzkettő*. Ezen kiáltásra, tüstént elő állott a' kotsis, 's a' ki-fogott lovak helyett, bé-fogta a' maga friss lovait a' hintóba. Három óra tájban érkezett egy poros hintó, hat lóval. Azt vélvén a' Nép, hogy ő Felségek ülnek a' hintóban, szaladt a' posta-ház eleibe; de meg-tsalattatott reménységében: mert a' hintóban ülő személyek, négy Kir. Komornyikok voltak. Kevés idő múlva láttuk, hogy nagy por emelkedik a' posta-úton; tsak hamar azután szemünkbe ötlött egy 6 lovas hintó, melly, sebes vágatva jött mindenütt, úgy hogy a' hintó előtt nyargaló karikás-ostoros Kurir nem gyözvén a' sebes futtatást, el el maradozott sokszor a' hintó után. A' posta-ház eleibe érvén a' hintó, láttuk, hogy *első* szám vagyon rajta, 's benne ültek: hátúl, jobb kéz felől a' Királyné, fekete magyar főkötősen; mellette Király ő Felsége; elől pedig *Toskánai* Nagy-Hertzeg *Ferdinánd*, és *Jósef* Fő-Hertzeg. A' Királyné, benn maradt a' hintóban; ha-

nem

nem a' Fels. Király, két testvér Öttseivel együtt le szállott, 's kegyesen beszéllgetett *Hunkár* Postamester Úrral, a' ki egy igen derék, és világra termett Úr. Ez alatt friss lovakat fogtak a' hintóba, 's a' kerekeket, mellyek a' sebes forgás miatt tsak nem meggyúltak, meg lotsolták. E' meg lévén, hirtelenséggel-el kapták a' lovak szemünk elől a' hintót, 's ott hagyták a' fáradtt Kurirt, a' ki más lóra ülvén, nem tudom, ha utól érhetne é ő *Györig* ő Felségeket, avagy nem? Ő Felségek után, érkezett a' 3-dik ízám alatt lévő hintó, mellyben ült Gróf *Schaffgots*, a' Királyné' Fő Udvari Mestere; Gróf *Kollorédó Ferentz*, a' Királyi Kábinét' Igazgatója; Generális *Mar. Manfredini*, és Májor *Spanoki*, *Jósef* Fő Hertzeg' Gondviselője. Ezeket követte a' 4-dik ízámú hintó, mellyben a' Királyné' Fő Mester-Affzonya ült, Gróf *Eszterházy Jánosnéval*, és Gróf *Pálffy Leopolddal*. — A' mint halom, *Györött* ki-áll a' Magyar, és Német forma - ruhás Poigárság, ő Felségek' tiszteletekre. “

Más Magyar Utazó.

„Én ugyan *Angliában* nem jártam, de mivel szorgalmatosan szoktam olvasni ezen bóldog Országoknak mind régi, mind újabb Történeteit: látom azokból, mi eszközli a' többek között, kiváltképpen - való módon *Angliának* virágzását? — Tudni-illik: a' Nemzeti Léleknek a' Lakosokban való uralkodása. Ez a' *Nemzeti-Lélek* indítja ugyan is őket arra, hogy ne tsak önnön magoknak

éllyenek, 's házok - népére, és közelebből való hozzájok - tartozóikra ügyellenek; hanem a' Közjóra is fordítsák figyelmeségeket, 's ennek különbkülönbféle részeit egyesített erővel munkálódják, 's gyarapítsák. Különös Társaságok állottak öszve azon áldott Léleknek indításából *Angliában*, vagy szélesebben szólván *Nagy-Britániában*: az *Ország' Konstitúziójának fenn tartására*, a' *tudományoknak és mesterségeknek virágztatására*; a' *mezei gazdaságnak gyarapítására*, a' *Hazának szolgáltt érdemes Személyeknek meg-jutalmaztatására*, a' *szegény sorsú, vagy el-betegesedett Tudósoknak gyámoltására*, az *úrváknak jó móddal való neveltetésekre*, a' *sok-gyermekű Szüléknek felsegéllésére*, az *Özvegyeknek tartására*, a' *Betegeknek gyógyíttatásokra*, az *adósság miá jog-házba zártt szerentsétleneknek kiszabadításokra*, a' *tsalárd és zsvánkodó személlyek ellen való bátorságnak eszközlésére*, 's a' t. Ezekén, és több illyetén *Nemzetböldogító Társaságokon* kívül, nagy örömmel olvashatja az ember sok magános *Személlyekről* is — mind *Világiakról*, mind az *Egyházi Rendből valókról* — *Nagy Británia* Hístorijában, miket követtek 's követnek el azok a' Köz-jóért. — *Europán* kívül is esméri *Hovárd'* nevét, úgymint a' ki nem tsak *Europát*, hanem sok napkeleti *Tartományokat* is el járt, hogy a' tömlöztöknek, ispotályoknak, fenyíték, és kontumázházaknak meg-vissgálása által olly tapasztalást szerezhesen, mellyel *Hazájának*, sőt

az

az egész Világnak is hasznosan szolgálhasson. — *Huddrd* Hajós Kapitány, önként ajánlotta magát 1789-ben, hogy ő meg fogja saját költségén járni *Skótzianak* északi, és napnyugoti széleit, 's a' halálszatra nézve teendő tapasztalásait híven fogja közölni azon Társasággal, melly a' végre állottfel, hogy a' *Britániai* széleken való halálszapot nevelhesse. — Tsak *Blaze* Püspököt említem még, a' ki első Fundálója volt azon Fábrikáknak, mellyek, kiváltképpenvaló kútfejei az *Anglusok'* gazdagságának. Értem a' Gyapjú-Fábrikákat. *Leeds* Városában, melly a' posztó - és matéria-Fabrikáknak Anya-Városa, nagy Innep szokott tattatni minden hetedik esztendőben, az említett Püspök' emlékezetére. — Szinte magamon kívül ragadtatom örömben, midőn efféléket olvashatok, ámbár idegen Historiából is. El-gondolhatják az Urak, minémű édes el-fogódást szerezhettek tehát bennem, az Urak' betses Munkájának olvasása; mellyben a' *Magyar Nemzeti Lélekek* olly sok szép gyümöltseit találtam feljegyezve. Hálá Istennek! — Nékem is van most szerentsém, eggy ollyatén Hazafiú-tselekedetnek remekjét közölni az Urakkal, a' mellynek követése szemlátomást eszköz-
lené, 's gyarapítaná Hazánknek óhajtott boldogulását, és virágzását. — Ez az: Magyar Országnek Nagy-érdemű Fő Papja, Kárdinális Hertzeg *Battyáni József* ő Eminenztiája, el-tökéllette magában, hogy azon alkalmatlan, süllyedős, és a' temérdek Úta-
zók.

zóknak nagy alkalmatlanságot okozott Ország-útját, melly az ő Eminentziája' *Érsek-Ujvári* Uradalmában, egéssz' a' *Bajtsi* puszttától fogva *Érsek-Ujvárig* tart, tulajdon költségén, szélelten ki-rakassa kövekkel; a' minthogy ezen köz-hafznú, és még is az adózó Népnek semmi terhére nem eső munkához hozzá is fogatott a' múltt Aprilisnek 16-dik napján. Arra járván nem régiben, ki-mondhatatlan örömmel szemléltem, hogy már jó darab el-készült igen helyesen, és állandósan belöle; kivált a' *Zsitva*-vize' árjának meg-zabolázására tétetett erős óltalom, felette tetstett énnékem. — Fő gyönyörüségemnek tartanám, ha sok ilyen ditső példáknak meg-írásával gazdagíthatnám a' két *Magyar Haza'* javára intézett *Magyar Hírmondót*.“

Alföldi Múlattságok.

Mező-Hegyesre utazván Királyi Fő-Hertzeg Nádor-Ispányunk, a' múltt hónapnak középső napjaiban, *Derekegyháza*n töltött egy napot, Gróf *Károlyi József* ő Nagyságánál. Hogy ezen derék Iffjú Gróf Úr, mindennemű pusztai múlattságokkal keresse kedvét Nagy Vendégjének: lovon való vadászatot tartatott, 's bikákat heréltetett előtte. Tettzett Nádor-Ispányunknak, az igazán *par force* (serény) vadászatnak szemlélése, 's örömmel vallotta, hogy tsak van a' *Magyarban* olyan valami, a' mi őtet meg különbözteti más Nemzetektől. Különösen ki is tettek magokért, a' többek között

zött

zött három Lovasok. Egy, mindenkor sort futtatott a' szaladó farkas mellett, 's korbáttsal verte azt agyon a' lováról. Más, subáját (juh-bőr bundáját) vetette a' farkasra, úgy fojtotta meg. Harmadik, sebes nyargalttában fel-kapta a' földről a' futó nyúlat. — Ezt még se *Mahiö*, se *Hyam*, se más nagy ló hátú Mesterek nem mutatták ekkoráig *Bétsben*. — *Csongrád* és *Ketskemét* között *Újfalunál*, sátor alatt vendégelte meg a' Gróf Úr, Nádor-Ispány ö Királyi Fő-Hertzezségét, 's a' vele lévő Fő Méltóságokat magyaros ebéddel. Nem maradt el ebből, a' jó-féle gulyás-hús is, mellyet annyira majmoznak a' *Bétsi* Vendégfogadósok; de tsak nem tudnak úgy készíteni, mint a' hogy' *Magyar Ország*on készítik, 's ott is főképpen azok, a' kiknek nevéről neveztetik, t. i. a' Gulyások. *Újfalunál* is egy élttes Páfstor-ember vólt a' gulyás-hús' szakáttsa.

Komáromból, Június' első napján.

„Ma reggel, nyóltzadfél órakor vala óhajtott szerentsénk, Magyar Hazánk' édes Attyát 's Annját, Fels. Kegyelmes *Ferentz* Királyunkat, és a' Fels. Királyné Asszonyt, a' *Toskánai* Nagy-Hertzeg *Ferdinándal*, és *Jósef* Fő-Hertzegekkel együtt, mind a' négyet egy kotsiban a' Posta-ház előtt tiszteelnünk. *Györből*, a' hol a' Fels. Utazók, M. Püspök ö Nagysága' Püspöki Várában háltnak, öt óra után indúltak el, 's éppen nyóltzadfél óra vólt, midön az *Atsi* Posta-

Hi-

Hivatalnak mostani Ura' Mél. Gr. *Eszterházy Károly*. ő Nságának szép szürke lovain ide repültenek. Repültek valóban, mert alig hogy szembe vehettük a' *Monostori* hegy alatt; már itt termettek. Ő Felségek, a' tegnapi 's mai rekkenő nagy meleg, és az igen poros útnak alkalmatlansága mellett is, friss egészségben vagynak; csak hogy a' kettős keserű bánat, és az által okozott meg-hervadás most is ábrázatjokon ül. És noha, kétféle lévén szerentsém immár előbb, tavaly és ez idén is ő Felségét *Bétsben* személyeffen tisztelnem, mindenkor halvány színben láttam; még is a' mostani színén, csak ugyan elevenen észre lehet venni a' mit nagy szíve szenved. — Majd talám vidúlást vészén, ha hólnap Magyar Hazánk-nak Koronás Városába, Nemzetünk' kedves Nagyjainak, 's az egész Hazából oda sereglett temérdek sokaságnak öröm-tapsolásai között vitetik bé a' ditsőség' szárnyán. “

A' Szarvasi *) Szorgalmatosság-Oskolát

Evangelikus Prédikátor T. T. *The Schedik Sámuel* Úr állította fel, tizenkét esztendő-
kel ez előtt tulajdon maga költségén, 's
ugyan saját iparkodása által vitte azt any-
nyira, hogy már most 991-re megy benne
a' mind két nemen lévő Tanulóknak száma,
kik a' nékiek szükséges tudományokon kívül,
a'

---

*) *Szarvas, Békés Vármegyében fekszik.
B. Harukker' Maradéki bírják.*

a' mezei - gazdaságnak minden részeiben nagy előmenetellel oktattatnak. Bóldogúlt Kiralyunk *F. II. Leopold*, mint a' tudományoknak, mesterségeknek, gazdaságnak, 's kereskedésnek nagy betsülője, különös figyelmetességére méltóztatta *T. Thefchedik* Úrnak példa nélkül való nemes tselekedetét, 's még a' múltt. Elzt. Decemb. 10-dikén megparantsolta, hogy egy Kir. Kommisszió rendeltessék *Szarvasra*, a' melly vóltaképpen megvisgállya mind a' tanítás' módját, mind azon jobbításokat, mellyeket tettek az időtől fogva a' *Szarvasiak* a' föld-mivelésben, a' miolta útasítást vehettek a' Szorgalmatosság - Oskolában; és végre, mi módon leheffen segíteni, ezen jól el-indított 's intézett tanítás-módján? A' Kir. Kommissziónak, tsak olly időben lehetett jól eljárni a' reá bizott dologban, a' midőn már egész nyilásában vólt a' természet; azért is Máj. 8-dikára jelent meg *Szarvason*, 's ugyan az napon hozzá is kezdett a' vizsgáláshoz, mellyet még a' következő két napokon is folytatott. Ezen Kir. Kommissziónak Érd. Tagjai vóltak: 1.) A' *Nagyváradi* Kerületben lévő Oskolák' Kir. Igazgatója *Tokody*; 2.) ugyan az említett Kerületbéli Nemzeti-Oskoláknak Kir. Inspektora *Verner*; 3.) *Békés - Vármegyei* Fő Szolgabíró *Belitzay*; 's 4.) és 5.) *Békés - Vármegyei* Eskütt *Paulovits*, és *Néveri* Urak. A' vizgálásnak második és harmadik napjain, eggy egy fontos Deák Beszédet tartott Tifz. *Thefchedik* Úr; mellyeket azért kívánunk magok valóságokban

ban

ban közleni, mivel azokban derekaffan elő van adva, a' bódogútt Felség' kívánságára való egész felelet. Az első Beszédet, 's a' másodiknak is egy részét, közöllyük a' mai Tóldalékban. Ennél, úgy itéllyük, hasznosabb, és kedvesebb dolgot nem tselekedhettünk volna.

Gömörből, Májusnak 16-dikán.

„A' mi *Tifzamellyéki* Evangy. Püspöki Megyénk, e' folyó hónapnak 7-dik napján választott magának Superintendenst *Eperjesen*. Főtisz. *Esperest Vallaszki Pál, Nikolai Sámuel*, és *Kuzmáni Urak* voltak a' Kándidátusok. De az Ekklesiáknak vokasai, már előre majd mind Főtisz. *Vallaszki Urra* (kit az egész Haza, és Tudós Világ esmér, szép, és széles tudományáról) mentenek; melylyet ő észre vévén, nyilvánoságos jelentést tett: hogy ő, az Ekklesiáknak eránta való bizodalját, és hajlandóságát szives háláadással veszi ugyan; de előre jelenti, hogy ő a' Püspöki hivatalt fel nem vállalja. — Látván az Ekklesiák, meg nem változtatható el-tökéllését, úgy vokoltanak, hogy még is 51 vokok mentek Főtisz. *Vallaszki Urra*; *Nikolai Urra* pedig 53. T. *Kuzmáni Urra* végre 18. Rendbe vétetvén tehát mindenek, a' vokok' ereje szerént, 's kivált mivel Fő T. *Vallaszki Ur* is mind által adta Fő T. *Nikolai Urra* a' maga 51 vokait; közönséges tapsolással Fő T. *Nikolai Ur*, az *Eperjesi* Evang. Ekklesiának érdemes Tót Prédikátora választatott, és még ezen a'

na.

napon fel is szenteltetett a' Püspökségre. — Fő Tisz. *Vallaszki* Úr, eggy igen hathatós prédikátziót mondott ezen alkalmatossággal, a' Sid. Lev. 13. v. 17-ből, mellyet a' Püspöki Megye most ki-nyomtattat; T. T. *Kuzmáni* Úr pedig egy deák Beszédet, a' Püspökség' eredetéről. A' Fel-szentelést, sok Egyháziak' segítségekkel, Fő T. *Szontág* Úr vitte végbe. “

Vátról, Júniusnak első napján,

„Az ide-való, és a' *Pentzi* szöllöket, úgy el-verte a' múltt Hétfőn a' jég, hogy a' kapállást sem fogják az idén meg-érdemleni. Még is meg lehet itt venni akóját a' bornak mind ekkoráig 1 forint 's 35 krajtzáron. “

Erdély Ország.

Kolosvárról, Májusnak 24-dikén.

„Országunk' Kormányozója Gróf *Bánffy* ő Kegyelmsége, ezen hónapnak 21-dikén érkeze vissza szerentséssen Városunkba, 's vele ugyan azon hintóban Statuum Præsidents (Rendek' Elölülője) Gr. *Kemény Farkas* ő Excell. ja is, ki az Ország' szélső határáig ment vólt eleibe Gubernátor ő Kegy. gének. *Kolosvár* felé jöttökben, a' mint érezkedtek vólna le egy nagy hegyről, fel fordúlt ezen két nagy Emberrel a' hintó; de hálá Istennek! tsak ugyan nem esett rajtok semmi veszedelem. — Uri Házához lett meg-érkezésével, azt az örvendetes változást tapasztalta Gubernátor ő Kegy. sége, hogy kedves
Leá-

Leánya, kit Kisasszonyi fővel hagyott vólt outhonn, most már párossan jelent-meg előtte, kedves Férjével Gróf *Rhédey János* ö Nságával, kivel Aldozó - Tsötörtökön köttetett öszve, a' Házasságnak szent kötele által. "

Tüzes Had

lessz, a' mint a' környülállások mutatják, az *Oroszok* és *Lengyelek* között immár elkezdődött Had. Ugyan is egy részről, igen nagy meg-indulásban vagyon az *Orosz Tsászárné*, az új *Lengyel* Konstitutióznak Szerzői 's Pártfogói ellen; de más részről, a' *Lengyel* Nemzet is felette buzog az új Konstitutió mellett. Ennek fenn-marasztásáért mindent ad: katonát, fegyvert, pénzt, és eleséget *). Kéznek a' Seregek is, akármelly veszedelmekkel szembe szállani Hazájokért, — Néhai *Lengyel* Generális Gróf *Potocki*, a' ki egy, az Uj Konstitutió' Ellenséginek

Fe.

---

*) *Bizonyos Vajdaság*, egész egy milliót ajánlott maga részéről, erre a' végre; *Oginsky Úr* 40 ezer forintot, *Zboinsky Úr* három száz aranyat, 's különböző-különb-féle drágaságokat; *H. Lubomirsky* négy 6 fontos ágyúkat; néhány öszve-állott magános Személyek ezer aranyat, 's gyémántos arany órákat 's a' t. *Blank* nevezetű *Varsói Banquier* (Pénzzel-kereskedő) száz ezer aranyat ígért az Országának öt hónapra minden interes nélkül.

Fejei közzül, 's ugyan azért oda is hagyta *Lengyel Országot*, és most az *Orosz Seregnél* tartózkodik; rendelést tett vólt, hogy a' melly két ezer fegyveres Emberei — nagyobb részént *Kozákok* — és 30 ágyúí vóltak néki *Lengyel Országban*: azok kaptasoltassanak-öszve az *Orosz Sereggel*. Azonban Hertzeg *Ponjatovski Jósef*, a' ki az *Ukrájniában* lévő *Lengyel Seregeknek* Kormányozója, el-foglalta mind az ágyúkat, mind pedig a' két ezer Katonákat. Ezek, hasonló indulatjokat nyilatkoztatták - ki *Lengyel Országhoz*, mint a' fellyebb említett több Seregek; mert nem tsak örömmel ajánlották magokat a' Haza mellett való szolgálatra: hanem kérve kérték azt — a' minthogy mindjárt fel is ösztattak különbkülönbféle Regementek között.

(Nem tsak fegyveres erővel, hanem pénzzel is segítették, akarattok ellen, a' Konstituzió - Ellenségi, annak óltalmazóit. Három millió forintjok vólt tudni - illik le-téve (a' mint írják) bizonyos Klastromban. Ezen summa felől, egész meg-határozású jelentést vett a' Király, egy udvari Papjától; más nap tehát Deputátzió küldetett a' Klastromba, melly is hetsülettel reá akadt a' pénzre a' mondott helyen, 's magához vette azt; de úgy, hogy ígéret tétetett felöle a' Klastromnak írásban, hogy mihe'yt mód lesz benne, mindjárt vissza fog néki fizet-tetni a' 3 millió forint a' Státus - Kintstárjából. — Az Udvari Papnak hívsége, nem maradt vólna kétség kívül jutalom nélkül:

ha

ha meg nem előzte volna a' jutalmat a' bosszú - állás. A' pénznek el - hozását követett éjtszaka t. i. agyon szurdostatott a' szegény Udv. Pap, a' maga házában.)

Az *Orosz* Tsászárné, következő módon nyilatkoztatta ki magát, *Lengyel* Országra nézve. „Néki mindenkor szíven volt a' *Lengyel* Közönséges Társaság' szabadsága, és mástól való nem függése. E' nagy kintsétől meg - fojtotta a' közönséges Társaságot erőszakosan a' mostani törvénytelen Ország - Gyűlés. Azzal mutatja törvénytelen voltát ezen Gyűlésnek, hogy rendszerént való, és szabad Ország - Gyűlésből hirtelen, és minden ok nélkül, öfve - szövetkezett (*Confederatus*) Ország - Gyűléssé változtatta által magát, és négy esztendőn fellyül nyújtotta a' maga létét, mellyre nints példa a' *Lengyel* Históriákban. — A' következő két Történetek úgy emlittetnek, mint a' Gyűlés erőszakoskodásának bizonyosságai. 1.) A' múltt esztendő Májusának 4-dikén, a' midőn az előbbeni törvényes Konstitúció le rontatott, 's annak romlásin az új *Monarchia* építettett fel, halállal fenyegettettek az ollyatén Deputátusok, a' kik ellene mertek mondani az új Konstitúciónak. 2.) *Kalizi* Deputátus *Suchorzevszky*, midőn négy kézláb mászott volna a' Trónushoz, 's úgy emlékeztette mélly alázotossággal a' Királyt a' maga Kir. esküvésének szentül való megtartására: meg rugdostatott.

Ezek

Ezek által meg-sértetettnek tartja magát az *Orosz Tsászárné*, mint *Lengyel Ország*' Frigyesé, és az előbbeni Igazgatás formájának gárántirozója. De még más sérelmeket is szenvedett, a' mint mondja, ezen mostani *Lengyel Ország*-Gyűléstől, mert arra kényszerített általa, hogy a' melly *Élés-házakat* készítettett volt a' *Török háború* kezdetével, költsönös meg egyezésből a' *Lengyel földön*, mind ki szállíttassa ismét *Lengyel Országból*, 's azoknak a' *Dniefter* vizén való által szállításokért, mód nélkül való vámot kívánt a' *Lengyel Orsz. Gyűlés*.

Folytatása következik.

Elegyes Tudósítások.

Nagy-Británniának

Tippo-Saibon vett tökéletes győzedelméről való *Hir-adás*, nem egyéb volt tsalfa költeménynél, melly eggy olyan *Embertől* származhatott, a' kinek sok papiros pénze volt, 's annak akarta meg nevelni az árrát; a' minthogy el is érte ezen tzellyát.

Új győzelem a' Frantziákon.

Máj. 23. dikán reggel, meg-támadta *Gen. Gr. Sztáray Florenne* körül, a' *Lafayette* *Seregének* egy részét, melly *Gouvion* *Generális* kormányozása alatt vagon: 's minekutánna le ölt volna két százat belőlle *Philippeville* Váráig kergette azt. Más prédán kívül, három ágyút is nyert tőle. A' miéinkből, mintegy hatan estek-el, 's húszan kaptak sebet.

Ha

* * *

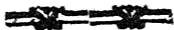
* * *

* * *

Ha lehetne parantsolni a' betűknek, hogy ugorjanak öszve hirtelenséggel, 's formállyanak tetzész szerént való egész lapokat 's leveleket: vajmi nagy örömmel tselekednénk ezt most mi, tsak hogy maga valóságában közölhetnénk azon fényes tzeremoniának eleven elő-adását, a' mellyel meg-készült ö Felségeknek *Budára* - való pompás Bémenetelek. De minthogy későtskén érkezett hozzánk az említett elő-adás; most tsak ezeket közölhetjük belőle:

Nádor-Ispány ö Királyi Fő-Hertzsége, eleikbe ment ö Felségeknek, Június' első napján *Esztergomba*; hanem más nap reggel ismét vissza tért *Budára*. — Az Ország' részéről, innepi fényes ruhákban esett-meg a' Bémenetel' pompája; hanem az Udvargyászban vólt. — Király ö Felsége, jobb keze felől ült a' Királynénak, a' Bémenetel' alkalmatosságával, 's kalpagja fejében vólt. — A' szakadatlan *Éllyen* kiáltások, fejek' meg-hajtásával közönték a' kegyes Felségek. — Estvére, meg vólt mind *Buda*, mind *Pest* Városa világosítva. — Igen szépek vóltak a' *Budai* 's *Pesti* Polgároknak, és a' *Budai* Zsidóknak győzedelmi-kapujaik. — Az Udvar, meg-nézegette mind a' két Városban a' nevezetesebb illuminátziókat (világosításokat.)

(*Eggy árkus Tóldalékkal.*)

T Ó L D A L É K.

A' Magyar Hírmondónak Június' 5-dik
napján 1792-ben költt árkusához.

*Declaratio I. coram Incl. Commissione Regia,
die 9. Mensis Maji 1792. facta per Sam.
Theschedik.*

Inclyta Commissio Regia!

Spectabiles ac Perillustres Domini!

Illuxit tandem singulari Dei providentia,
et speciali Augustissimi quondam Imperatoris
ac Regis Divi *Leopoldi II.* vere paterna cura,
illuxit inquam Scholae *Szarvasiensi* laeta
illa dies, qua praesens status ejus per Incl.
Commissionem Regiam in considerationem
assumi, emendatio in re scholastica et oeco-
nomica pervestigari, et media, quibus huic
nascenti Instituto succurri possit, proponi,
sapienterque, ut suo loco referatur, expendi
constitutum est.

Qua in re video id mihi, cujus haud
postremae hac in re sunt partes, imponi
negotii, ut non modo ea, quae celebritas
hujus diei suo quodam jure postulat, verum
etiam, quae Instituto huic consentanea vide-
buntur, brevi, sed efficaci Oratione coram
Inclyta Regia Commissione edisseram, quo
nimirum *publice constet*, quid hucdum in
Schola *Szarvasiensi* sit actum? quid nunc

K k k

aga-

agatur? et quid in posterum pro Patria commodi exinde sperari possit?

Scholarum, quae Seminaria sunt Republicae, emendationem, a seculis omnes oculati et boni Viri optabant, promovebantque. Silentio praeteribo conatus illorum Inclyti Regni Hungariae Magnatum, qui jam Seculo XVII. celebrem illum Virum et Polyhistorum, *Jo. Amos Comenium ex Hollandia* eo scopo evocarunt, ut Scholas Hungariae, maxime Protestantium emendaret, cujus quidem saluberrima consilia Oratione hac *De cultura ingeniorum* *) comprehensa, eo fine recudi curavi, ut pateat, qualis tum fuerit, et qualis nunc sit rei scholasticae et oeconomicae in Hungaria facies. Mihi interim non jam repetenda sunt ea, quae non minus acute, quam vere dixit bonus *Comenius*. Subsistam potius in eo, quod sub Regimine Augustissimae Imperatricis ac Reginae *Mariae Theresiae*, Matris Patriae providentissimae in re litteraria actum est. Non satis erat optimae Principi, per Viros rei scholasticae peritos *Rationem educationis*, et totius rei litterariae elaborandam, typisque excudendam curare; specialem etiam Commissionem Litterariam et Scholasticam, sub praesidio Illustrissimi Domini *Franvisci Skerletz* Anno 1780.

---

*) *Hanc Orationem, ut et reliqua omnia Documenta, ad quae in utraque hac nostra Declaratione fit provocatio, Incl. Regiae Commissioni praesentavimus.*

1780. *Posonii* ordinavit, ad quam ego quoque inter alios evocatus, ac per Evangelicos deputatus fui A. 1782.

Viderunt Eruditissimi Autores Rationis Educationis, et libere professi sunt, agnoverunt etiam Membra Incl. Commissionis Scholasticae ingentes Institutionis Scholasticae praesertim in pagis et oppidis defectus, et de mediis illos supplendi sollicite consultabant. Mei officii jam tum esse putavi, methodum practico-oeconomicam pro Juventute rustica et civili commendare; sed de practicabilitate hujus per me projectatae Institutionis vel propterea dubitabant nonnulli, quia praevidebant, paucos vel nullos futuros docentes tales, qui secundum hanc methodum Juventutem instruere possint. Non igitur aliud mihi superfuit, quam ut evidenti exemplo ostenderem, et facilem, et *usui vitae humanae maxime accommodatam* esse hanc institutionem.

Itaque manum operi admovi; ab Incl. Dominio *Gyulensi* jam olim sex jugera terrae *Székes* incultae expetieram, et singulari ejusdem benevolentia obtinui etiam, et auxiliante meos conatus Summo Numine, Scholam illam Practico-Oeconomicam Industrialem primam, eamque duntaxat privatam, propriis meis sumtibus in loco exciso extruxi, in qua quatuor annis Juventutem scholasticam majorem ipse informavi, Docentes Scholae *Szarvasiensis* ad hanc methodum, tam scriptis instructionibus, quam exemplis, exercitationibusque frequentioribus inviavi, Biblio-

thecam scholasticam et oeconomicam posui, hortum practico-oeconomicum instruxi *), nemini mortalium per erectionem hujus privati Instituti onerosus, a nemine labores gratuitos vel petens, vel acceptans unquam; labore insuper 12 annorum, et expensis 5400 florenorum (prout ex specificatione Inclytae Commissioni porrecta adparet) in hoc Institutum factis: uberrimos fructus experiri coepi, quorum tantum sequentes quatuor commemorabo:

1.) Praeconceptas, crassas et irradicatas vulgi opiniones hac ratione, scilicet per evidentia prae oculis tam juniorum, quam adultiorum existentia innegabilia experimenta oeconomica, optime et facillime refelli ac removeri posse, edoctus sum. Quis olim credidisset, unicum jugerum incultae, et hucdum in Hungaria pro incultiyabili reputatae terrae *Székes*, per meliorem culturam eo usque perfici potuisse, ut annuatim iteratis vicibus, in maxima siccitate etiam falcaretur, diversissimos fructus ferret, et quod plurimum erat, 150 flor. puri lucri annuatim refunderet. Porro, hac ipsa ratione

2.)

---

*) *In quo omnes partes recentioris Oeconomiae, quasi concentratae ob oculos discernitium sistuntur.*

2.) Compendium oeconomicum in sumtibus, in laboribus, et in famulatio evidenter ostensum est. Hic enim omnes recentioris oeconomiae partes concentratae per colonum vel colonam commodius inspici et dirigi, per duas tresve ancillas facilius administrari, et tam diversae functiones oeconomicae, cum insigni successu ac fructu rei privatae tractari posse, intuitiva cognitione et experientia docetur. Una eademque terra *Székes*, trifolium ejusque semen profert, una pabulum pecoribus in tam notabili copia, hominibus vero culinaria et fructus diversissimi generis, lignaque subministrat, bombycibus alimenta procreat, et juventutem in cultura serici strenue exercet. Deinde

3.) Haec practico-oeconomica industrialis instituendi ratio, quasi insensibiliter, procul omni violentia, et juvenes, et senes ad videndum, audiendum, discendum, tentandum, practicandum mirifice non allicit tantum, sed et trahit cum voluptate quadam admiranda. Denique

4.) Quocumque oculos converto, ubique uberrimos fructus Scholae hujus practico-oeconomicae industrialis efflorescere jam video. Rei serieae fautores ac promotores augentur circumquaque; in campis melior cultura praediorum,
agro-

agrorum, caulctorum, vincarum ac hortorum conspicitur; ordo ruralium operarum sensim atque pedetentim introducitur et invalescit; trifolii productio, ejusque seminis auctio in unico territorio *Szarvasiensi* tam multifaria a duobus tribusve annis videtur, qualem olim per duo triaque secula Patriae Filii per totam vix ac ne vix quidem viderunt Hungariam. Et quid non fit in vicinis et remotioribus Comitatibus, *Aradiensi*, *Bihariensi*, *Abaujváriensi*, *Szaboltsensi*, *Soliensi*, *Festiniensi*, *Gömöriensi*, *Posoniensi*, et aliis, qui in notabili quantitate semen trifolii ex horto practico-oeconomico *Szarvasiensi* petierunt acceperuntque. *Crisius* præterfluens, rates nobis advexit, non secundo tantum, sed et adverso flumine. Templum hoc, in quo præsentissimo Numine consideremus, durante bello gravi *Turcico*, ex his ipsis principiis oeconomicis spatio trium annorum, per industriam populi *Szarvasiensis* exsurrexit in hanc molem, quae refellit illud *Prisci Rhetoris* de his partibus effatum: *est regio, quae ligno et lapide caret*. Caret omnino, nisi industria populi, ligna beneficio *Crisii* et *Marusii* ex oris *Transsylvaniae* et *Nagy-Szirindiensibus*, item beneficio *Tibisci* ex Comitatibus *Máramarosiensi*, *Beregiensi*, et *Szathmáriensi*, lapides vero ex montibus *Budensibus*, *Világosiensibus*, et *Radnensibus* convellantur.

Sed

Sed exstantissimum documentum Industriæ Szarvasiensis est *Novum illud Institutum Scholæ Practico-Oeconomicæ Industrialis*, quod ex nihilo quasi exsurgit, et in quo copiosa nostra huc confluens scholastica ad numerum millenarium jam prope accedens juvenus (in tribus enim Classibus 991 numeramus discipulos et discipulas, quod ipsum ex Catalogo Juventutis cognoscere potest Incl. Commissio Regia) in hac recentiori industriali methodo exercebitur.

Atque jam hujus Scholæ præsens in meliorem commutandus status partim ex inspectione antiquorum, obscurorum, et ruinae proximorum aedificiorum scholasticorum; partim ex delineatione et structura novi aedificii Scholæ industrialis, partim ex tentamine Juventutis, Incl. Commissioni Regiæ luculenter innotescet.

Res ipsa testatur, hoc Institutum scholasticum non esse copiam ullius alterius Instituti scholastici in Hungaria; sed verum originale secundum ideas ex longa experientia scholastica et oeconomicâ deductas, et consilio peritissimorum ac celeberrimorum Paedagogorum efformatum. Retinuit Auctor Instituti ex *Systemate Normali*, et *Ratione Educationis omnia ea*, quæ in hoc Instituto adplicari poterant, sed lacunas ejusdem studiis realibus oeconomicis ita explere intendit, ut tales in hoc Instituto formari possint agricolæ oeconomici et Patriæ cives, quales modernus hominum status, et Patriæ, hæc
in

in re propemodum desertae necessitas requirit.

Scopus hujus Instituti relate ad discen-
tes non ille est, ut juvenus ruricularum ad
inanes subtilitates et speculationes manudu-
catur, ut verbis, phrasibus, regulis et for-
mulis memoriam oneret; non ut ad differen-
tias religionum ducatur, quae nonnisi simul-
tates pariunt, odia seminant, Patriaeque
cives dissociant; sed potius his funestis malis
effective obicem ponit Institutum hoc, quia
experimentis evidentibus ea ostendit, quae
industria in omnibus partibus recentioris oe-
conomiae pro emolumento ruricularum, et
communi utilitate communis Patriae producit,
ut adeo ruricola ad aemulationem in recen-
tiori oeconomia provocatus et excitatus sem-
per habeat, quod agat, nec ex otio quaerat
occasionem inaniter speculandi, contra Deum,
naturam, Principem, et Dominium terrestre
querelandi, agendi, sed potius id, quod
agit, ut semper cum fructu et voluptate etiam
agere possit, svaviter impellatur.

Methodus specialis hujus Instituti in eo
consistit, ut in educanda juventute rurali et
civili omnium tam corporis, quam animi
virium ita habeatur ratio, ut propria eaque
matura et justa laboriositate juventutis vires
latentes excitentur, evolvantur, extendantur,
in ordinem cogantur, ad certum finem diri-
gantur, atque hoc modo matura eaque habi-
tuali laboriositate ad futurum suum laborio-
sum utileque vitae genus debite praeparata
juventus, ad publicum reipublicae emolu-
men:

mentum, et totius nationalis educationis incrementum mature efformata, e liminibus scholae in campum suae destinationis absque ambiguis experimentorum rarissime periculo carentium intervallis, immediate cum fructu prodire possit.

Hinc luculenter adparet, cur in hoc Instituto omnes partes institutionis illico ad usum vitae revocentur, ut scilicet juvenus, et attentionem in rebus quotidie obviis defigere, et producta naturae nosse, aestimare, et ad usum vitae recte adplicare; in scriptura, arithmetica practice semet exercere, antiquam et recentiore[m] oeconomiam dignoscere, animum per jucundas cantiones populares ad industriam erigere, tranquillitatemque mentis componere, corpus vero per diaetam, lusus varios gymnasticos et labores viribus juventutis accommodatos roborare mature assvescat.

Sed non tantum discentium, verum etiam docentium penes hoc Institutum habetur ratio. Docentes per successivam eamque insensibilem abrogationem omnium mendicationum, cantationum, adstationum, collectarum, festivationum, votizationum, hostiationum et id genus aliarum inanum, et juventuti scholasticae prorsus nocivarum cursitationum, in statum illum collocati sunt, ut tempus habeant ad habitum sibi comparandum, studia sic dicta realia paedagogico-oeconomica ad usum vitae communis ita convertendi, et realiter adplicandi, ut juventuti scholasticae opposita juxta se posita
jam

jam nunc clarius elucescant, labor discen-
tium et docentium facilitetur, fructusque
hujus practici Instituti in totam vitam, et
republicam utramque dimanent et profluant
uberrimi.

Etenim dubio caret, omnes hominum
classes plurimum inde capere detrimenti, si
ruricolae a prima statim sua juventute suo
vitae generi adcommodatam non habeant
educationem: hanc accipere non possunt,
nisi prius docentes ad eam educationem aliis
dandam debite praeparentur. Hinc se-
quitur

I. *Necessitas Instituti talis, in quo liberi
ruricularum et civium ad futurum suum vitae
genus practice praeparentur, scilicet ut discant
hoc, quod eos in futuro vitae statu ac con-
ditione scire oportebit; sed quod discunt,
discant practice, ut ad omnes vitae rusti-
canae et civilis necessitates adplicare sciant
ea, quae didicerunt.*

Quodsi educationem juventutis ruralis,
qualis hucdum in usu fuit, curatius consi-
deremus, fateri cogimur, liberos rusticorum,
qui tamen a Deo, a natura, a Statu et Re-
publica, a societate humana, a propria eo-
rum inclinatione ad laboriosam vitam desti-
nati sunt, hucdum in laetissima aetatula
diutim per 6, immo nonnullibi locorum per
8, 10, 12 horas scamnis scholasticis quasi
affixos pro scopo vitae rusticanae nihil agere
didicisse! — ! quamprimum vero limen
scholae egressi sunt, per plateas discurrere,
vagari, insanire permissos fuisse; haec fuit
ma-

maxima scholarium agrestium voluptas, haec magistrorum, seu potius aetatis retroactae detestanda conniventia. Huic tam inveterato, irradicatoque malo, quis unquam sine scholis industrialibus medebitur? — ? quarum quidem ea est indoles, ut, si modo, quod Seculi hujus, Regnantiumque genius faxit, digna et justa ratione constabiliantur, non modo veternum illud pessime institutarum scholarum excuti, tandemque exulare; verum etiam Patriae efflorescere debeat felicitas *).

Jam quilibet ut vulgo loquimur professionista, mechanicus, aut artifex habet occasionem et modum, statim in juventute in sua professione ac arte non tantum theoretice, sed et practice progressus faciendi; juvenis autem oeconomus, proh dolor! in tota Patria *Transtibiscana*, et amplius, nullam pratico-oeconomicam scholam reperiat, in qua et ipse in recentiori emendata oeconomia proficere, et pro futura vitae conditione utiliter praeparari possit, cum praesertim meliores scholae adeo sint remotae, ut incolae harum partium magnas, et in dies majores expensas scholasticas in liberos suos facere debeant, si vel mediocriter eos studiis litterarum, ne quid de propriis hujus provinciae circumstantiis et necessitatibus, nusquam alibi obviis, addam, imbui cupiunt; quis du-

---

*) *Vid. Laudata Oratio Comenii p. 23, s. 29, s. 42, sequ.*

dubitet, nihil aequius ac magis necessarium esse, quam ut plebejæ quoque juventuti occasio procuretur, vires suas ad feliciter obeundum cum tempore vitæ genus, explorandi, firmandi, atque omnem habitum suum ad communem Patriæ, suæque felicitatis scopum conformandi.

Sed hæc ipsa necessitas, non modo ipsam primi hujus Instituti erectionem, Juventutisque in ea educationem respiciet; verum etiam ad conservationem ejusdem, si quidem fini suo ex vero respondere debeat, refertur. Hinc prono alveo fluit

II. *Necessitas præviæ practicæ præparationis illorum, qui olim docentes ruricolæ futuri sunt.* Eorum institutio ea sit oportet, quæ juveni præparando occasionem præbeat, proprias animi dotes, facultates et vires ad finem sibi propositum ita evolvendi, ut omnia ea, quæ eum in omnibus vitæ periodis et nexibus, ut hominem, ut laboriosum reipublicæ civem, ut Christianum, ut formatorem juventutis, scire oportebit, si quidem de officii sui partibus recte cogitare, recte cuncta agere, ad constantemque felicitatem et ipse pervenire, et alios manuducere velit, ediscat quam exactissime.

At non opus est, teste Cicerone verbis, ubi adsunt rerum testimonia. Agite, Viri Humanissimi ac Praestantissimi, Collaboratores mei in hoc Instituto dilectissimi! ostendite, non dicam longo examine, sed potius tentamina Vestro Incl. Commissioni Regiæ, qua-

quales in hac methodo practico - oeconomica industriali cum discipulis vestris feceritis progressus, quantaque tam juventutis, cui praeestis, quam et vestra causa, hujus Instituti confirmandi, amplificandi, beneficiisque et laudibus publicis ornandi sit necessitas, palam reipsa declarate.

Ab Inclyta Commissione Regia vero nos omnes, uno ore, uno corde, nihil nisi benevolam patientiam in exaudiendo, et de statu Instituti nostri, quem jam oculis et auribus subjicimus, ad forum superius impartialem relationem humillime exoramus. Dixi.

Declaratio II. coram Incl. Commissione Regia die 10 Maji A. 1792. facta per Samuelem Theschedik.

Inclyta Commissio Regia!
Spectabiles ac Perillustres Domini!

Fecimus, auxiliante summo Numine, et in hac Classe puellarum, quod tenues nostrae vires facere permiserunt. Ex hodierno tentamine quoque cognoscet Incl. Commissio Regia, quid hac in parte studiorum et circa hunc sexum praestiterit actu hocce Industriale Institutum, quidve ab eo in posterum etiam expectari possit; ubi quidem judicium Incl. Commissionis praeoccupare adeo nolo, ut jam nihil potius hac de re loqui malim.

At enim vero, si quis mihi illam toties jam repetitam quaestionem: *Quis Vos juvit, quisve sumtus pro struendo Novi Institutù aedi-*

aedificio suppeditavit? rursus proposuerit, prout eam Incl. Reg. Commissionis quoque attentionem mereri existimo, non possum non paululum adhuc morari, atque in continuationem hesternae declarationis meae, iibere et non sine insigni mei erga providam Dei Optimi Maximi curam gratissimi animi motu Incl. Commissioni Regiae declarare, quemadmodum plura, ita nunquam cogitata, nedum sperata nobis ad hoc aedificium procurandum contigisse subsidia.

I. Cum in Congregatione Venerandi Senioratus Evangelici *Pestino-Békesiensis* A. 1787. d. 2. et 3. Maji hic in *Szarvas* celebrata, nostra methodus docendi publice adprobata fuisset, quod ex Actis illius Conventus uberius patet; hoc adplausu publico Industria puerilis adeo fuit excitata, ut tempore Belli *Turcici*, nonnisi trium septimanarum spatio aliquot centenarios laciniarum sic dictarum *Charpien* paraverit, quorum pretium per Supremum Belli Commissariatum *Budensem* nobis exsolutum est. (*Vid. Doc.*) Atque hoc quidem praemium Industriae puerilis a nostra juventute scholastica gratuito pro aedificio novae Scholae Industrialis oblatum, primus fuit fundulus hujus aedificii.

II. Accesserunt fragmenta lignea et ferrea, quae ex Templo antiquo partim divendita, partim pro novo aedificio scholastico adplicata fuerunt. Item reliquiae novi Templi, calx, trabes, asseres, scindulae, ferrum, cunei, tigni et alia, quae a nobis nullibi melius, quam pro usibus novae scholae adplicari poterant.

III.

III. Conscientiosa eaque gratuita administratio Oeconomiae, et Cassae Ecclesiasticae, Scholasticae, Campanalis et Molaris, pro qua quantumvis valde onerosa administratione a septem annis per me ipsum praestita, a nullo mortalium vel teruncium unquam acceptavi. Feci, quod facere potui pro bono publico, et commodo scholarum. Liceat hic vel aliquot verbis hanc oeconomiae administrationem asserere, ut ea clarius Incl. Commissioni Regiae, qualis nam fuerit, pateat. Caris illis belli temporibus, in quibus tanta fuit rerum penuria, ut panis pro parato aere vix haberi potuerit, ex reditu seu decima duarum molarum ecclesiasticarum pro mechanicis circa novam scholam laborantibus justo pretio panem pinsi curavimus: die Sabbathi, ubi magistros exsolvimus, illique exsolverunt suos sodales, hi pro pane per septimanam a nostra pistrice accepto solventes id effecerunt, ut pecuniae illius, quam magistris solvimus, notabilis pars per circulationem oeconomicam rursus sequenti die in cassam rediret. Ita etiam segmenta et fragmenta lignorum quotidie vesperi vendita, notabilem cassae scholasticae adtulerunt et adferunt hucdum quotidie auctionem. Hac ipsa ratione sectio 300 orgiarum ligni in vineis *Szarvasiensibus*, pro exurendis tegulis, caro illo tempore, per pistorum panis ex reditu molari fuit procurata.

IV. Accessit facilitata nimium quantum acquisitio et convectio materialium beneficio fluvii *Crysi*, siquidem spatium quinque dierum
per

per 50—60 viros, juvenes, et pubem scholasticam tanta lignorum — 3478 *frusta constituens moles* — adverso fluvio, insolito nec unquam olim viso spectaculo ad *Szarvas* advecta fuit, cujus altera pars pro necessitatibus colonorum divendita, etiam cassam nostram notabiliter auxit et auget hucdum; altera vero inservit aedificio. *Communitas Szarvasiensis* videndo magnam hanc loco currulium laborum sibi incumbentium operis alleviationem, jovit hanc speculationem oeconomicam, et solvit illis, qui haec ligna ex *Csongrád* ad *Szarvas* devexerunt, ex cassa *Communitatis* 236 florenos. (*Vide Docum.*)

V. Quod vero ad benevolas oblationes illorum adtinet, qui eximiam utilitatem hujus Instituti pernoscentes, pro suo posse ex melius administrata oeconomia aedificium hoc adjuverunt, eorum omni laude dignissima in charta specifica exhibentur *Incl. Commissioni Regiae* nomina.

VI. Non tantum amici, sed etiam inimici Instituti, multum bonae nostrae causae profuerunt. Per obtrectiones enim varias vel ex simplicitate et ignorantia, vel ex malitia, uti fieri solet, turpem Instituto maculam inurere volentes, post factam A. 1787. ejus, ut praemisi *Conventualem Investigationem*, Institutum nostrum ejusq; eximiam utilitatem in clarissimam lucem collocarunt. (*Vid. Acta Congreg. Szarvasiensis*). Sic providentia divina vigilavit hucdum super hoc Instituto, et credo, confidoque firmissime, in posterum etiam semper vigilabit.

Folytatása következik.